

Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Iisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Pisortaqarfik
Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke

Februar 2006

Notat om uddannelsesniveaut i arbejdsstyrken i Grønland per 1. januar 2004

Arbejdsgruppen har undersøgt hvad, der kan siges om arbejdsstyrkens niveau for kompetencegivende uddannelser i Grønland.

En *kompetencegivende uddannelse* er defineret ved Grønlands Statistiks uddannelsesnomenklatur som gruppe 2 eller derover.

Med udgangspunkt i befolkningen per 1. januar 2004 gennemførte Grønlands Statistik en specialkørsel på det grønlandske *uddannelsesstøttere*register og det danske *uddannelses*register. I det grønlandske uddannelsesstøttere register er det muligt at finde de personer, der har modtaget uddannelsesstøtte og har gennemført en kompetencegivende uddannelse. Uddannelsesstøtte er en kvasivariabel for det at tage en uddannelse – og som følge af ændrede regler for uddannelsesstøtte over tiden kan vi ikke antage, at korrelationen har været konstant over tiden. For den anvendte metode henvises til bilag 1 fra Gert Schmidt, Grønlands Statistik.

Arbejdsgruppen fandt registeroplysningerne før 1980 så mangelfulde, at det ikke er muligt på grundlag af uddannelsesstøttere registeret at sige noget præcist om uddannelsesniveaut for den ældre del af arbejdsstyrken. Vi valgte derfor at se bort fra personer på 55 år og derover. For personer under 25 år gælder, at mange stadig er under uddannelse. I Danmark var således 62,2 % af de 15-24 årige stadig under uddannelse per 1. januar 2004¹.

Vi valgte derfor at belyse uddannelsesniveaut for personer, der var bosat i Grønland per 1. januar 2004 og var i alderen fra og med 25 år til og med 54 år. I det grønlandske uddannelsesstøttere register og det danske uddannelsesregister var det muligt at finde 10.694 personer i alderen [25;54], som har gennemført en kompetencegivende uddannelse. Det svarer til 41 % af befolkningen i alderen [25;54], jf. tabel 1 nedenfor.

Tabel 1. Befolkningen i Grønland per 1. januar 2004 samt de personer, der er fundet i det grønlandske uddannelsesstøttere register eller i det danske uddannelsesregister.

Alder (år)	befolkningen per 1. Januar 2004	Personer, der optræder i det grønlandske uddannelsesstøttere register eller det danske uddannelsesregister	Den aldersbetingede frekvens (kolonne 3/kolonne 2)
25 – 29	3.360	1.813	0,54
30 - 34	3.949	2.172	0,55
35 - 39	5.996	2.721	0,45
40 - 44	5.441	2.127	0,39
45 - 49	4.256	1.185	0,28
50 - 54	3.208	676	0,21
I alt/gennemsnit	26.210	10.694	0,41

¹ Statistikbanken/Danmarks Statistik. Søgning 6. december 2005

Problemet er, at vi ved meget lidt – eller ingenting – om de godt 15.000 personer, som vi ikke har kunnet finde i det grønlandske uddannelsesstøtterejster eller det danske uddannelsesregister. Da personer kan have gennemført en uddannelse uden at optræde i uddannelsesstøtterejstret er tallet 10.694, jf. tabel 1, et minimum for antallet af personer med en kompetencegivende uddannelse.

Ser man på aldersfordelingen i tabel 2 kan man have en mistanke om, at korrelationen uddannelse/uddannelsesstøtte svækkes jo ældre personer er. Dette kan ikke udelukkende tages som udtryk for et lavere uddannelsesniveau blandt de ældre, men skyldes som nævnt tidligere til dels også, at der af registertekniske årsager mangler data om uddannelse for de ældre aldersgrupper.

36,6 % af personerne født i Grønland er registreret i enten det grønlandske uddannelsesstøtterejster eller i det danske uddannelsesregister som havende en kompetencegivende uddannelse. Den tilsvarende procentandel er 62,8 % for personer født uden for Grønland, jf. tabel 2.

Tabel 2. Den aldersbetingede frekvens af kompetencegivende uddannelser blandt de 25-54 årige per 1. januar 2004 for personer født hhv. i og udenfor Grønland.

	Født i Grønland	Født udenfor Grønland
Alder (år)	procentdel af befolkningen, der optræder i de to registre	
25 - 29	51,5	64,3
30 - 34	51,9	67,4
35 - 39	42,2	68,6
40 - 44	35,5	62,9
45 - 49	21,9	57,2
50 - 54	12,7	54,9
I alt	36,6	62,8

Arbejdsgruppen undersøgte hvilke grupper på arbejdsmarkedet, der har gennemført en kompetencegivende uddannelse i grønlandske uddannelsesstillinger med løn. Disse grupper optræder nemlig ikke i uddannelsesstøtterejstret og indgår derfor ikke i Tabel 1 eller Tabel 2. Det drejer sig bl.a. om politielever samt personer i sundhedssektoren, navnlig sundhedshjælpere.

I 2004 var der 98 tjenestegørende politifolk i Grønland². Tallet dækker alene de politi-uddannede og ikke jurister eller personer med anden uddannelse. Uddannelsesleder Mads B. Christensen fra politiskolen i Nuuk oplyser i et telefoninterview, at ca. 75 % af de tjenestegørende politifolk er uddannet i Grønland. En del af disse havde i forvejen havde en kompetencegivende uddannelse, f.eks. som håndværkere, inden de blev uddannet i politiet.

I et telefoninterview oplyser Jette Lyberth fra Peqqissaanermik Ilinniarfik, at fra 1967 til 1995 uddannedes i Grønland 300-350 sundhedsmedhjælpere - med løn under uddannelse. Den grønlandske uddannelse som sygeplejerske har i modsætning til den danske altid været finansieret med uddannelsesstøtte.

Arbejdsgruppen kender ikke fødestedet eller aldersfordelingen for disse to grupper.

² 'Virksomhedsberetning for politiet i Grønland 2004'. Kilden er ikke påført trykkested eller ISBN-nummer, men politimester Anders Linnet står som forfatter.

Ifølge Grønlands Statistik var 77,1 % af de beskæftigede lønmodtagere i 2003 i alderen [25,54]³. Vi antager, at den samme aldersfordeling gælder for ovennævnte grupper i politiet og i sundhedssektoren per 1. januar 2004 og skønner således, at de yder et bidrag på 307 personer med en kompetencegivende uddannelse, der er erhvervet i en uddannelsesstilling.

Til de 10.694 personer, der i tabel 1 har modtaget uddannelsesstøtte og gennemført en kompetencegivende uddannelse, lægges 307 personer fra politiet og sundhedssektoren⁴. Det bringer arbejdsgruppen til at konkludere, at mindst 11.001 personer i alderen [25,54] har en kompetencegivende uddannelse, svarende til, at *minimum 42,0 % har en kompetencegivende uddannelse.*

Men vi kan ikke slutte, at de resterende 58,0 % ikke har en kompetencegivende uddannelse.

Til brug for et skøn over befolkningens erhvervsuddannelsesniveau har arbejdsgruppen set på resultaterne fra to stikprøvebaserede spørgeskemaundersøgelser af arbejdsstyrken, som Grønlands Statistik har gennemført i henholdsvis 1994 og 2004.

I undersøgelsen fra 1994⁵, der betragtes som repræsentativ for hele befolkningen over 18 år i Grønland, havde 42,4 % en kompetencegivende uddannelse, 7,3 % var stadig under uddannelse og 50,3 % havde ingen kompetencegivende uddannelse.

I undersøgelsen fra 2004⁶ estimeres det, at 76 % af befolkningen over 18 år i byerne Nuuk, Paamiut, Maniitsoq, Sisimiut, Ilulissat, Aasiaat og Qasigiannuit har en kompetencegivende uddannelse. 60 % af befolkningen i Grønland bor i de nævnte byer.

Undersøgelsen fra 1994 havde en svarprocent på 75 mod en svarprocent på 40 i 2004. For en gennemgang af metoderne i de to undersøgelser henvises til bilag 2 fra Gert Schmidt, Grønlands Statistik.

Arbejdsgruppen konstaterer således, at der findes tre tal på uddannelsesniveaue. To tal er stikprøvebaserede, hvorimod optællingen af personer i det grønlandske uddannelsesstøtteregister og det danske uddannelsesregister udgør et minimum.

På spørgsmålet om arbejdsstyrkens uddannelsesniveau er arbejdsgruppens svar, at *mindst 42,0 % i alderen [25;54] havde en kompetencegivende uddannelse per 1. januar 2004. Det virkelige niveau ligger over dette minimum, men arbejdsgruppen fandt ikke, at der kunne gives et kvalificeret bud på hvor højt dette niveau er.*

Arbejdsgruppen bestod af

Gert Schmidt og Keun Hwang fra Grønlands Statistik
Klaus Bødker Olsen fra Direktorat for Erhverv
Knud Erik Nielsen, ØD
Petrine Lyng og Robert Møssing, KIIP

³ Grønlands Statistik: *Arbejdsmarked. 2005:1* (Tabel 6)

⁴ Arbejdsgruppen havde hørt, at virksomheder som Royal Greenland, TelePost, Pissifik m.fl. over tiden har haft personer i uddannelsesstillinger. Telepost oplyser, at de i perioden 1972-1985 uddannede 40 teleassistenter (udover 85 telefonmontører, som i forvejen havde en håndværkeruddannelse). Royal Greenland oplyser, at deres elever har haft tilknytning til uddannelsesstøttesystemet. Arbejdsgruppen har på den baggrund valgt ikke at estimere antallet af uddannelsesstillinger i de nævnte virksomheder.

⁵ *Rapport om Skole og erhvervsuddannelse i Grønland 1994*. Rapport nr. 11 fra den grønlandske levevilkårsundersøgelse 1994. Grønlands Statistik; 1997

⁶ *Holdningsundersøgelse - arbejdsstyrken i Grønland 1997-2004*. Specialpublikation 2004:2.

Bilag 1

7. oktober 2005
Grønlands Statistik
GESC

Notat om antallet af uddannede i Danmark blandt den grønlandske befolkning

Til : Arbejdsgruppen vedr. strukturovervågning og analyse under sektorprogrammet

På arbejdsgruppens møde i KIIP fredag d. 29. september 2005 blev det diskuteret, om udsagnet ”pr. 1. januar 2005 har 2/3 af befolkningen mellem 15 og 62 år ingen kompetencegivende uddannelse” har sin rigtighed.

Udsagnet bygger formentligt på en opgørelse fra Grønlands Statistik til Økonomidirektoratet, der er baseret på data i Uddannelsesstøtteforvaltningens register over bl.a. personer, der har afsluttet eller er i gang med en kompetencegivende uddannelse med grønlandsk uddannelsesstøtte⁷.

Som det fremgår af referatet fra mødet var der derfor enighed i gruppen om, at andelen af personer i aldersgruppen 15-62 år i Grønland pr. 1. januar 2005 med en kompetencegivende uddannelse må være en del større end 1/3, idet flg. grupper af 15-62 årige *ikke* indgår i uddannelsesstøtterejestret:

- Personer, der har gennemført en kompetencegivende uddannelse i Danmark (eller udlandet i øvrigt) uden grønlandsk uddannelsesstøtte (primært en stor del af de ca. 7000 ’tilkaldte’ danskere).
- Personer, der har gennemført en kompetencegivende uddannelse før 1980, altså primært den ældre del af befolkningen over 40/45 år.
- Personer, der har gennemført en kompetencegivende uddannelse uden at modtage grønlandsk uddannelsesstøtte (fx personer, der har færdiggjorde uddannelsen for egen regning).
- Personer, der har gennemført en kompetencegivende uddannelse i Grønland uden uddannelsesstøtte gennem ansættelse i uddannelsesstillinger i virksomheder, hvor der udbetales løn under uddannelsen: Politiskolen (ca. 10 årselever), Grønlandsbanken, Royal Arctic Line, Air Greenland, KNR, TELE, Pisiffik samt KIIPs voksenuddannelser.

Problemet er at der mangler opgørelser over antallet af personer i de ovennævnte fire grupper.

I forbindelse med et projekt under sektorprogrammet om bl.a. ”Afdækning af den potentielle arbejdsstyrkes uddannelsesmæssige kvalifikationer grupperet på kriterierne i landstingslov om arbejdskraftens tilgang til Grønland og grupperet på fødested” har Grønlands Statistik imidlertid fået foretaget en samkørsel mellem et

⁷ Generelt har man i dag ingen generelle landsdækkende opgørelser over befolkningens uddannelsesniveau, hverken mht. folkeskoleuddannelser, studieforberedende uddannelser eller kompetencegivende erhvervsuddannelser. Sådanne opgørelser er i stedet baseret på stikprøvebaserede undersøgelser som fx Levevilkårsundersøgelsen fra 1994.

Erhvervsuddannelsesområdet blev overtaget af Grønlands Hjemmestyre januar 1981. Tidligere opgørelser over erhvervsuddannelsesforløb fra og med 1980 er baseret på dataudtræk fra elevregistret i Hjemmestyrets Danmarkskontor og Ilisimatusarfiks (oprettet 1983) studenterregister. De fleste uddannelser inden for de faglige grunduddannelser er i dag hjemtaget til Grønland efter STI-reformen i skoleåret 1988/89.

udtræk af data fra det grønlandske befolkningsregister af personer bosiddende i Grønland i alderen 15-62 år (begge aldre inkl.) pr. 1. januar 2004 og Danmarks Statistiks uddannelsesstatistikregister.

Dette muliggør en størrelsesmæssig opgørelse af personer i den grønlandske befolkning med en dansk kompetencegivende uddannelse (den første gruppe af de ovennævnte fire).

Det dataudtræk, som Danmarks Statistik modtog fra Grønlands Statistik, omfattede personer i alderen 15-62 år, bosiddende i Grønland pr. 1. januar 2004, der ikke var registreret i det grønlandske uddannelsesstøtteregeister.

Tabel 1 viser, at 3.902 personer uden registreret grønlandsk uddannelse er registreret med en dansk uddannelse. Ser man bort fra uddannelser som folkeskolen m.v. og gymnasieuddannelsen, er 2.917 personer registreret med en dansk kompetencegivende erhvervsuddannelse som højeste uddannelse⁸.

Opgørelserne i Grønlands Statistik foreligger også for de forskellige aldersklasser

Danmarks Statistik har efterfølgende foretaget en supplerende opgørelse, baseret på et udtræk af personer i alderen 15-62 år, bosiddende i Grønland pr. 1. januar 2004, der var registreret i det grønlandske uddannelsesstøtteregeister. Den resulterende opgørelse fra Danmarks Statistiks side omfattede dog kun de personer, der havde en erhvervsuddannelse af relevans for bygge- og anlægssektoren, hvilket drejede sig om i alt 806 personer.

Dette tal angiver dog et mindste niveau for forekomsten af personer, der har en såvel en grønlandsk som en dansk kompetencegivende erhvervsuddannelse.

Det skal sluttelig bemærkes, at det danske uddannelsesregister blev etableret i begyndelsen af 1970'erne. Uddannelsesniveaet blandt de ældste aldersklasser over 50/55 år kan derfor være underestimeret.

⁸ Da Danmarks Statistik ikke må udlevere personhenførbare oplysninger, har Grønlands Statistik kun modtaget tabeller med mindst 3 observationer i cellerne og ikke filer med personnumre og uddannelsesdata, der ellers ville muliggøre samkøring med andre af Grønlands Statistiks registre. Kravet om mindst 3 observationer medfører, at Danmarks Statistik undertiden har slået nogle uddannelseskategorier sammen.

Bilag 2

8. december 2005
Grønlands Statistik
Gert Schmidt

Notat om de stikprøvebaserede analyser af arbejdsstyrkens uddannelsesniveau fra Grønlands Statistik.

Til: Arbejdsgruppen vedr. strukturovervågning og –analyse under sektorprogrammet.

I forbindelse med den Grønlandske Levevilkårsundersøgelse, der blev gennemført i 1994, blev der udarbejdet en rapport ”Skole- og erhvervsuddannelse i Grønland”⁹. Resultaterne fra denne rapport må anses for at være de foreløbigt mest gyldige og pålidelige opgørelser af det generelle uddannelsesniveau i Grønland.

Rapporten bygger på resultater fra en spørgeskemaundersøgelse.

Populationen var defineret som alle personer i alderen 18 år eller derover pr. 1. januar 1994(?), ekskl. personer udenfor den kommunale inddeling, personer bosat på stationer og døgninstitutioner eller personer under uddannelse i Danmark.

Blandt denne population blev der udtrukket en landsdækkende stratificeret stikprøve på 1.500 personer efter følgende stikprøveplan:

- Nuuk Kommune var udvalgt på forhånd. De 17 øvrige kommuner, inkl. bygder, blev inddelt i 4 grupper, der hver især bestod af kommuner med nogenlunde ensartede skattegrundlag
- Inden for hver gruppe blev der trukket lod om hvilken kommune, der repræsenterede gruppen i undersøgelsen. Lodtrækningen resulterede i at flg. kommuner blev udvalgt: Kangaatsiaq, Paamiut, Qaqortoq og Sisimiut.
- Herefter blev der simpelt tilfældigt udvalgt 1.500 personer blandt personer i alderen 18 år eller ældre pr. 1. januar 1994 i de fem kommuner.

Blandt de udvalgte 1.500 personer i alderen 18 år og derover i de fem kommuner deltog 1.121 personer i undersøgelsen, svarende til 74,7 pct. Svarprocenten var lidt højere blandt bygdebefolkningen (77,1 pct.) end blandt bybefolkningen (74,2 pct.). Resultaterne anses for at være repræsentative for befolkningen i såvel byerne som bygderne (dog - grundet antallet af respondenter - afhængig af antallet af variabler i en opgørelse: jo flere jo mindre repræsentativ): En mindre underrepræsentation af mænd og overrepræsentation af kvinder blandt respondenterne i forhold til hele befolkningen, en mindre overrepræsentation af bygderne og stort set samme repræsentation mht. fødested og aldersfordeling¹⁰.

Undersøgelsen viste, at 42,4 pct. af befolkningen over 18 år havde en erhvervsuddannelse, 50,3 pct. var uden erhvervsuddannelse og 7,3 pct. var under (erhvervs)uddannelse.

Tabel 1.

⁹ Rapport om Skole og erhvervsuddannelse i Grønland 1994. Rapport nr. 11 fra den grønlandske levevilkårsundersøgelse 1994. Grønlands Statistik; 1997; s. 10-18 samt 20-21.

¹⁰ Levevilkår i Grønland. Rapport fra undersøgelse af befolkningens økonomiske og materielle levevilkår, foråret 1994. Grønlands Statistik; 1997(?)

Uddannelse	18-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60- år	I alt
Ingen erhvervsuddannelse	46,6	47,8	42,3	61,9	72,5	50,3
Med erhvervsuddannelse	31,1	42,6	56,2	38,1	27,5	42,4
Under uddannelse	22,3	3,6	1,5	0,0	0,0	7,3
I alt	100,0	100,09	100,0	100,0	100,0	100,0
N	264	335	201	118	102	1.037

Anm.: Eksklusiv respondenter med uoplyst alder eller uddannelse

Ca. 60 pct. af de fødte i Grønland var uden erhvervsuddannelse. En større andel af kvinderne end af mændene havde ikke nogen erhvervsuddannelse. Betydeligt færre med erhvervsuddannelse i byderne end i byerne.

Tabel 2.

	Fødested		Køn		Bopæl	
	Grønland	Danmark	Mænd	Kvinder	By	Bygd
Ingen erhvervsuddannelse	59,8	12,7	47,3	57,2	48,1	71,8
Med erhvervsuddannelse	40,2	87,3	52,7	32,8	51,9	28,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N	702	126	429	411	696	149

Anm.. Opgørelserne er baseret på befolkningen i arbejdsstyrken, dvs. de respondenter, der enten har søgt eller søger erhvervmæssig beskæftigelse. Det betyder at især studerende og pensionister samt hjemmegående ikke er medtaget i opgørelserne.

I undersøgelsen fra 2004¹¹ estimeres det, at 76 % af befolkningen over 18 år i byerne Nuuk, Paamiut, Maniitsoq, Sisimiut, Ilulissat, Aasiaat og Qasigiannnguit har en kompetencegivende uddannelse. Deltagelsen i 94-undersøgelsen var langt større (75 pct.) end deltagelsen i 2004-undersøgelsen (40 pct.). Hertil kommer, at 94-undersøgelsen er dækkende for byer og bygder, mens 2004-undersøgelsen ikke er dækkende for bygder.

2004-undersøgelsen anses i bedste fald for at være repræsentativ for de 7 byer, omfattende ca. 60 pct. af den grønlandske befolkning over 18 år. Thomas Andersen skriver direkte "at konklusionerne... udelukkende gælder for befolkningen i de 7 byer."

¹¹ Holdningsundersøgelse - arbejdsstyrken i Grønland 1997-2004. Grønlands Statistik. Specialpublikation 2004:2.